

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (ملازمات عقلیه)

اجزاء در اوامر ظاهری ۱

جلسه ۱۸۷

استاد رفعتی

اجزاء در امر ظاهری

حکم ظاهری دارای دو اصطلاح است:

الف: حکم ظاهری در مقابل حکم واقعی؛ هر حکمی که با اصول عملیه اثبات گردد، ظاهری و هر حکمی با غیر اصول عملیه اثبات گردد، حکم واقعی است.

ب: هر حکمی که در صورت جهل به حکم واقعی (که در علم حق تعالی ثابت است) ثابت باشد، بنابراین حکم ظاهری به این معنا شامل هر حکمی می‌شود که از طریق امارات و اصول استفاده می‌گردد؛ در نتیجه حکم ظاهری به معنای دوم اعم از حکم ظاهری به معنای اول است.

مقصود از حکم ظاهری در این مبحث، همین معنی دوم است؛ یعنی هر حکمی که از ادله ظنی یا اصول عملی حاصل شده باشد.

نکته:

امر واقعی در مورد اصل و اماره بر مکلف منجز نمی‌باشد (یعنی جایی که اماره یا اصل قائم شده و امر واقعی به شخص نرسیده، آن امر واقعی منجز نخواهد بود)؛ یعنی اگر بواسطه عمل به اماره و اصل با آن حکم واقعی، مخالفت شود، حق تعالی مکلف را عقاب نخواهد نمود؛ زیرا تکلیفی که مکلف از آن فحوص نموده و به آن نرسیده و از وصولش نیز مأیوس گشته بر عهده وی منجز نبوده؛ لاجرم مخالفتش عقاب آور نیست؛ زیرا واضح است تکلیف تنها در صورت وصولش بمکلف بر او منجز می‌باشد.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

محل بحث:

اگر معلوم شد که اماره یا اصل در حکمی که به ما داده به خطاء رفته باشد؛ آیا بر او لازم است که آن عمل را در وقت اعاده یا در خارج از وقت قضاء نماید یا همان عملی که بر اساس اصل یا اماره انجام داده

مجزی است؟

حالت های مختلف مسئله:

۱. عمل به اماره و انکشاف مخالفت آن با واقع بر وجه یقین.
۲. عمل به اماره و انکشاف مخالفتش با واقع بمقتضای حجت معتبره.
۳. عمل به اصل و انکشاف مخالف آن با واقع بر وجه یقین.
۴. عمل به اصل و انکشاف مخالفتش با واقع بمقتضای حجت معتبره.

مسئله اول: اجزاء در اماره، با کشف خطاء به طور یقین

الف: اماره ثابت کننده حکم تکلیفی.

ب: اماره ثابت کننده حکم وضعی.